

Stručni članak

Primljen: 23.12.2015.

Dorađen: 07.06.2016.

Odobren: 25.04.2016.

USKLAĐIVANJE CARINSKE POLITIKE REPUBLIKE SRBIJE U OBLASTI POLJOPRIVREDE KAO USLOV PRISTUPANJU EVROPSKOJ UNIJI

Evropska unija želi da proširi svoje tržište, kako bi plasirala svoje proizvode, a jedan od načina je da se izvrši prijem novih članica u Evropsku uniju. Pojedine balkanske zemlje koje su nekada bile bivše jugoslovenske republike žele da postanu punopravni članovi Evropske unije. Da bi Republika Srbija postala punopravni član, mora uskladiti ekonomsku, spoljnotrgovinsku, carinsku, bezbednosnu i druge politike sa politikom Evropske unije. Cilj rada je da se ukaže kako i na koji način uskladiti carinsku politiku Evropske unije i Republike Srbije. Upoređivanjem carinskih politika u oblasti poljoprivrede Republike Srbije i Evropske unije, želi se ukazati na sličnosti i razlike koje postoje u merama zaštite domaće poljoprivrede u Republici Srbiji i Evropskoj uniji, a sve u želji da Republika Srbija u što većoj meri uskladi carinsku politiku u oblasti poljoprivrede sa politikom Evropske unije, kako bi se pored ostalih uslova omogućilo pristupanje Evropskoj uniji. Proces usklađivanja je dugotrajan, zahteva znanje, umeće i stručnost ljudi u Ministarstvu finansija i Upravi carina. Veoma je bitno da se sve preporuke koje daju nadležna tela Evropske unije blagovremeno sprovode od strane Republike Srbije.

Ključne reči: carinska politika, carinska tarifa, carina, poljoprivreda

¹ Magistar, Uprava carine Republike Srbije, Carinarnica Niš, dnikolic635@gmail.com

Uvod

Evropska unija (u daljem tekstu EU) prevashodno je formirana iz političkih, a zatim iz ekonomskih razloga. Osnovni cilj nastanka EEZ bio je uklanjanje carinskih barijera (carinska unija) i praktično afirmisanje “četiri privredne slobode”, slobodnog protoka robe, kapitala, radne snage i usluga.¹ EU se u nekoliko navrata proširivala i primala nove članice, ali u narednom periodu EU ne želi da u svoje članstvo primi države koje u velikoj meri nisu uskladile svoje nacionalno zakonodavstvo sa zakonodavstvom EU. Osnovni temelji EU su zajedničko tržište i carinska unija. Zajedničko tržište karakteriše slobodno kretanje robe i usluga, zajednička trgovinska politika i zajednička agrarna politika. Carinska unija podrazumeva prostor na kojem ne postoje unutrašnje prepreke kretanja robe, a na robu koja ulazi iz trećih zemalja primenjuju se zajednička pravila, carine i kvote.²

Republika Srbija (u daljem tekstu RS) ukoliko želi da postane punopravni član EU, mora mnoge svoje politike, kao što su spoljnotrgovinska politika, politika u oblasti poljoprivrede i ribarstva, politika u oblasti bezbednosti, carinska politika i sl, da uskladi sa EU.

RS mora u okviru Poglavlja 29 - Carinska unija da uskladi carinsku politiku sa carinskom politikom EU, a u okviru nje mora uskladiti oblast koja se tiče carinske zaštite u oblasti poljoprivrede. Usklađivanjem carinske politike u oblasti poljoprivrede RS i EU stekao bi se jedan od uslova za prijem RS u EU. Ukoliko želi da postane član EU, RS mora svoje zakonske propise i podzakonska akta u oblasti carinske politike, a koja su vezana za poljoprivredu, da uskladi sa zakonskim propisima EU.

Osnovni cilj rada je da se ukaže na razlike koje postoje u carinskim politikama u oblasti poljoprivrede između RS i EU, a nakon toga kako i na koji način prevazići razlike carinskih politika u oblasti poljoprivrede, kako bi se stekao jedan od uslova za pristupanje RS članstvu u Evropskoj uniji.

1. Carinska politika Evropske unije u oblasti poljoprivrede

Nijedna zemlja ne može da zadovolji sve svoje potrebe iz sopstvenih izvora, zato mora pojedine proizvode kupovati u inostranstvu, odnosno putem spoljnotrgovinske razmene. Spoljnotrgovinska politika je rezultat državne intervencije u oblasti spoljne trgovine, gde kao sistem državnih ciljeva, mera i instrumenata reguliše i usmerava trgovinske odnose sa inostranstvom.³ Spoljnotrgo-

¹ Samardžić, S., (1998), *Evropska unija kao model nacionalne zajednice*, Institut za evropske studije, Beograd, 22

² Ristić K., Ristic Z., (2012), *Javne finansije EU - poreska i budžetska politika*, Etnostil, Beograd, 229

³ Božić, M., (2002), *Ekonomska politika*, GIP Bonafides, Nis, 312

vinska politika u suštini predstavlja skup mera i propisa kojim država želi da reguliše spoljnotrgovinske tokove.

U okviru spoljnotrgovinske politike kao jedna od važnih oblasti je carinska politika, a carine i carinska politika oduvek su bili značajan instrument zaštite domaće proizvodnje od inostrane konkurencije, pre mnogo više, nego danas u uslovima globalne ekonomije.⁴ Pod carinskom politikom podrazumeva se niz mera i instrumenata koje jedna država i njeni organi primenjuju u cilju zaštite domaće privrede.

Nakon Drugog svetskog rata mnoge zemlje Evrope bile su uništene tokom ratnih dejstava, što je prouzrokovalo nestašicu hrane i mnogih poljoprivrednih proizvoda. Želja tadašnjih članica EEZ bila je da od uvoznika poljoprivrednih proizvoda i prerađenih poljoprivrednih proizvoda, postanu proizvođači i prerađivači poljoprivrednih proizvoda i izvoznici.

Članice EU dogovorile su se da „zajedničko tržište obuhvata poljoprivredu i trgovinu poljoprivrednih proizvoda”.⁵ Prema tumačenju EEZ poljoprivredni proizvodi su plodovi zemlje, plodovi stočarstva i ribarstva, kao i proizvodi prvog stepena prerade vezani za napred navedene proizvode. Zajednička poljoprivredna politika je od prvog dana slovila za najsloženiji element pravnog nasleđa EU,⁶ a smatrana je i danas se smatra jednom od najuspešnijih politika koju je sprovela i uvela EU, jer je ona doprinela razvoju poljoprivrede, razvoju sela, zaštiti poljoprivrednih proizvoda, boljoj snabdevenosti tržišta EU. Zajednička poljoprivredna politika imala je efikasnu ulogu u inicijalnoj fazi evropskog projekta, jer je pokrivala i problem nestašice određenih poljoprivrednih proizvoda, ali i obezbeđivala veću stabilnost farmerima kroz različite subvencije, koje su jačale poljoprivredni sektor država osnivača.⁷ Oblast koja je najviše zaštićena u EU je poljoprivreda, zato je i u okviru carinske zaštite poljoprivreda najviše zaštićena, što sa jedne strane može doprineti razvoju poljoprivredne proizvodnje u EU, ali prevelika zaštita u oblasti poljoprivrede može usloviti nekonkurentnost poljoprivrede u međunarodnoj trgovini. Zajednička poljoprivredna politika smatra se veoma otpornom na spoljne uticaje, može se promeniti samo uz postojanje kohezionih politika unutar Zajedničke poljoprivredne politike.⁸

Zaštitna carinska politika u EU za poljoprivredne proizvode vodi se preko zajedničke carinske tarife. Carinska tarifa je sistemski uređen popis sve robe koja

⁴ Vranješ, M., (2012), *Carina i carinska politika u funkciji regionalnih ekonomskih integracija: Primer Evropska unija*, Zbornik radova Pravnog fakulteta Novi Sad, vol.46 br., Futura, Novi Sad, 116

⁵ čl. 38 Ugovora o osnivanju EEZ, Celex br. 11957/E

⁶ Memišević, S., (2014), *Zajednička poljoprivredna politika Evropske unije: simbol integracije Starog kontinenta*, Direkcija za evropske integracije, Sarajevo, 25

⁷ Poulain, A., (2011), *Rethinking EU Budget*, Bussiness for New Europe, London, p. 17

⁸ Lynggard, K., (2006), *The Common Agricultural Policy and Organic Farming*, Oxfordshire, CAB Publishing, CAB International, p. 16

se uvozi i izvozi uz primenu carinskih stopa.⁹ Osnovni cilj carinskih tarifnih mera u oblasti agrara je da se zaštiti od uvoza jeftinijih i nekvalitetnih poljoprivrednih proizvoda, da se osigura kontinuirano snabdevanje zajedničkog tržišta dovoljnim količinama poljoprivrednih proizvoda po pristupačnim cenama, da se obezbedi uvoz kvalitetnih sirovina koje će se koristiti u prerađivačkoj industriji EU, kao i da se omogući konkurentnost poljoprivrednih proizvoda EU u izvozu.

Carinska zaštita poljoprivrednih proizvoda vrši se preko carinskih stopa koji su navedeni u zajedničkoj carinskoj tarifi EU – tako u Tabeli 1 stopa carine za paradajz iznosi 8,8%, a u Tabeli 2 stopa carine za pomorandze je 16%.

Kao jedna od značajnih carinskih tarifnih mera je specifična carinska stopa koja zavisi od sastava samog proizvoda ili kako je nazivaju u Aneksu 1 zajedničke carinske tarife, agrarna komponenta.

Tabela 1: Zajednička carinska tarifa za sveži paradajz za 2012.g.

CN CODE	Description	Conventional rate of duty (%)
1	2	3
0702 00 00	Tomatoes, fresh or chilled:	
	- From 1 January to 31 March:	
	-- With an entry price per 100 kg net weight of:	
	--- Not less than € 84,6	8,8 ⁽¹⁾
	--- Not less than € 82,9 but less than € 84,6	8,8 + 1,7 €/ 100 kg/net ⁽¹⁾
	--- Not less than € 81,2 but less than € 82,9	8,8 + 3,4 €/ 100 kg/net ⁽¹⁾
	--- Not less than € 79,5 but less than € 81,2	8,8 + 5,1 €/ 100 kg/net ⁽¹⁾
	--- Not less than € 77,8 but less than € 79,5	8,8 + 6,8 €/ 100 kg/net ⁽¹⁾
	--- Less than € 77,8	8,8 + 29,8 €/ 100 kg/net ⁽¹⁾
	- From 1 to 30 April:	
	-- With an entry price per 100 kg net weight of:	
	--- Not less than € 112,6	8,8 ⁽¹⁾
	--- Not less than € 110,3 but less than € 112,6	8,8 + 2,3 €/ 100 kg/net ⁽¹⁾
	--- Not less than € 108,1 but less than € 110,3	8,8 + 4,5 €/ 100 kg/net ⁽¹⁾
	--- Not less than € 105,8 but less than € 108,1	8,8 + 6,8 €/ 100 kg/net ⁽¹⁾
	--- Not less than € 103,6 but less than € 105,8	8,8 + 9 €/ 100 kg/net ⁽¹⁾
	--- Less than € 103,6	8,8 + 29,8 €/ 100 kg/net ⁽¹⁾

⁽¹⁾ WTO tariff quota: see Annex 7

Izvor: Official Journal of the European Union L 304/31.10.2012.g.

U zajedničkoj carinskoj tarifi postoji više dodatka ili Aneksa kojima se dopunjuje zajednička carinska tarifa. Naziv agrarna komponenta primenjuje se

⁹ Grbac, B. (2010), *Marketinške paradigme: stvaranje i razvijanje vrednosti*, EFRI, Promarket, Rijeka, 96

najčešće kod uvoza konditorskih proizvoda, čokolade, keksa, a visina specifične carine zavisi od učešća: mlečne masti, mlečnih proteina, skroba/glukoze, saharoze/invert, šećera/glukoze u gotovom proizvodu. Tako npr. krompir u obliku brašna, bilo da se koristi za obrok ili u obliku pahuljica iz tarifne oznake 2005 – 2010 ima dodatnu carinu koja zavisi od procentualnog učešća skroba – glukoze, mlečnih proteina i masti i kreće se od 4,16 – 43,15 evra na 100 kg. Tako da ukoliko krompirovo brašno ima 1,5% mlečne masti, do 2,5% mlečnih proteina, od 5 – 25% skroba glukoze i do 5% šećer – glukoze dodatna carina je 4,16 evra na 100 kg, dok kod krompirovog brašna koje ima sve iste komponente osim što ima 70% više šećer – glukoze dodatna carina iznosi 43,15 evra na 100 kg, a dodatne carine su vrsta carina koja se naplaćuje pored redovne stope carine, tako da redovna stopa za krompir u pahuljicama iznosi 8,8% a dodatna carina određena je Aneksom 1. Na osnovu napred iznetog primera može se videti da u zavisnosti od procenata učešća navedenih komponenti u gotovim proizvodima kao što su konditorski proizvodi, čokolada, keks i sl, zavisi iznos dodatne carine.

Druga mera u okviru tarifnih mera koje koristi EU sadržana je u Aneksu 2 zajedničke carine i tarifa ima za cilj zaštitu poljoprivrednih proizvoda kao što su: voće, povrće, prerađeno voće i povrće i vino, i podrazumeva primenu standardne uvozne cene. Tako npr. prema Tabeli 1, sveži paradajz tokom godine imao je različite uvozne cene, koje su zavisile od perioda u kome se uvozi sveži paradajz, a pošto su različite cene primenjuje se različita dodatna carina, tako u toku 2012. cena svežeg paradajza koja je određena po Zajedničkoj carinskoj tarifi kretala se po naznačenim periodima na sledeći način :

- 01.01. – 31.03.12 od 84,6 evra/100 kg
- 01.04. – 30.04.12 od 112,6 evra/100 kg
- 01.05. – 14.05.12 od 72,6 evra/100 kg
- 01.06. – 30.09.12 od 52,6 evra/100 kg
- 01.10. – 31.10.12 od 62,6 evra/100 kg
- 01.11. – 20.12.12 od 62,6 evra/100 kg
- 21.12. – 31.12.12 od 67,6 evra/100 kg

Može se zaključiti, da po zajedničkoj carinskoj tarifi stope carine za poljoprivredne proizvode tokom godine nisu iste, odnosno u periodu kada je proizvodnja svežeg paradajza u zemljama članicama EU znatno veća, tržište se štiti većom stopom carine prilikom uvoza. Pri tome je u periodu od 01.01 – 14.05.12.g. i od 01.11 – 31.12.12.g. stopa carine za sveži paradajz iznosila 8,8%, dok je u periodu od 15.05 – 31.10.12.g. stopa carine za paradajz iznosila 14,4%. Istovremeno, kod sistema zaštite domaće poljoprivrede, EU koristi princip „niža cena veća carina”, jer u EU postoji komisija koja utvrđuje uvozne cene poljoprivrednih proizvoda, a uvoznik može da bira da li će robu ocariniti po standardnoj vrednosti ili ulaznoj ceni. U Tabeli 2 se može videti da, ukoliko uvoznik uvozi poljoprivredni proizvod

po nižoj ceni, veća je dodatna carina. Tako npr. za sveže pomorandže iz tarifne oznake 0805 10 20 u periodu od 01.01. – 31.03.12.g. standardne uvozne cene bile su određene od 35,4 evra za 100 kg, pri čemu je stopa carine 16%, ukoliko je cena od 34,7 – 35,4 evra / 100 kg carina je 16% + 0,7 evra / 100 kg, od 34,0 – 34,7 evra / 100 kg carina je 16% + 1,4 evra / 100 kg. Napred navedeni primer pokazuje da ukoliko uvoznik prilikom carinjenja prijavi nižu cenu od standardne cene koju je odredila komisija EU, onda se pored redovne stope carine, primenjuje dodatna carina koja je iskazana u evrima za 100 kg. Na ovakav način obračunava se carina za limun, mandarine, grejpfрут, jabuke, višnje, kajsije, breskve, šljive, sokove, vino i sl. Ukoliko uvoznik ima veću cenu od standardne uvozne cene koju je odredila komisija EU, takođe se to mora dokazati odgovarajućom dokumentacijom.

Tabela 2: *Zajednička carinska tarifa za sveže pomorandže tarifna oznaka 0805*

CN CODE	Description	Conventional rate of duty (%)
1	2	3
0805	Citrus fruit, fresh or dried:	
0805 10	- Oranges:	
0805 10 20	-- Sweet oranges, fresh:	
	--- From 1 January to 31 March:	
	---- With an entry price per 100 kg net weight of:	
	----- Not less than € 35,4	16 (1)
	----- Not less than € 34,7 but less than € 35,4	16 + 0,7 €/ 100 kg / net (1)
	----- Not less than € 34 but less than € 34,7	16 + 1,4 €/ 100 kg /net (1)

⁽¹⁾ WTO tariff quota: see Annex 7

Izvor: Official Journal of the European Union L 304/31.10.2012.g.

Kod pojedinih vrsta voća i povrća kod kojih se ne može sa sigurnošću utvrditi transakcijska cena, primenjuje se takozvana jedinična cena. Kod ovakvog načina carinjenja želi se pojednostaviti postupak, jer se omogućava uvozniku da koristi jediničnu cenu koju utvrđuje komisija EU, a ne da se za svaku pošiljku pojedinačno utvrđuje cena.

Istovremeno, kod šećera, jaja i pilećeg mesa postoje dodatne carine, koje se zaračunavaju kada je uvozna cena znatno niža od reprezentativne cene koju je utvrdila komisija. Reprezentativna cena je korektivni faktor i služi kao orijentaciona cena u odnosu na uvozne cene

Kod uvoza određenih vrsta pšenice, kukuruza, raži i sirka, umesto propisanih konvencionalnih stopa, primenjuju se snižene stope carine, koje utvrđuje komisija EU, s tim što postoji dodatno sniženje za 2 – 3 evra/t ukoliko se napred navedene žitarice prevoze i dopremaju određenim prevoznim sredstvom ili određenim prevoznim putem.

Tarifne suspenzije ili primena carinske stope "0" (nula) odnose se na određene vrste riba, ali samo koje se koriste u prerađivačkim kapacitetima EU, pri čemu uvozne cene moraju biti veće od cena koje je kao reprezentativne odredila komisija.

U Aneksu 7 zajedničke carinske tarife EU, data je mogućnost uvoza određenih poljoprivrednih proizvoda po sniženoj stopi carine od one koja je propisana Zajedničkom carinskom tarifom – tako na primer za sveži beli luk iz tarifne oznake 0703 20 00, predviđena je carinska stopa od 9,6% i 120 evra/100 kg, ali u Aneksu 7 Zajedničke carinske tarife data je mogućnost da se za 58870 t belog luka može primeniti samo carinska stopa od 9,6 % i to pod uslovom da se iz Argentine može uvesti 19147 t, iz Kine 33700 t, a iz ostalih zemalja se može uvesti 6023 t svežeg belog luka. Na osnovu napred navedenog, EU pokušava da obezbedi određene poljoprivredne proizvode kojih nema u dovoljnoj meri i da snabde evropsko zajedničko tržište, a sa druge strane pojedinim zemljama daje mogućnost da pod povoljnijim uslovima u odnosu na druge zemlje plasiraju svoje poljoprivredne proizvode u EU.

Izvozne subvencije u poljoprivredi koriste se kako bi poljoprivredni proizvođači EU bili konkurentniji na stranom tržištu. Izvozne subvencije treba da nadomeste razliku u ceni između cene poljoprivrednih proizvoda u trećoj zemlji i cene istog tog proizvoda u EU. Na subvencionisanju poljoprivrede najviše je insistirala Francuska, dok je Nemačka znatno manje bila zainteresovana za subvencionisanje poljoprivrede. Budžet EU potrošio je i do 80% za subvencije u poljoprivredi, da bi se postepeno smanjivao i došao do 40%.¹⁰

Izvozne subvencije i danas u EU predstavljaju najveći izdatak iz budžeta. U delu budžeta EU koji se izdvaja za zajedničku poljoprivrednu politiku (CAP – Common Agriculture Policy) čak 42,3% predstavljaju subvencije za poljoprivredu u 2009, od toga se 75% izdvaja za same farmere, a 25% za razvoj ruralnih područja.

Prevelika zaštita, naročito u pogledu carinske politike, može da bude kontra-produktivna i može da izazove kontraefekat : „Poljoprivreda je kao sektor postala prezaštićena – višim cenama i vancarinskim barijerama, što je sve zajedno dovelo do smanjenja efikasnosti sektora, kao i smanjenja konkurentnosti”.¹¹

EU ima, kao što se može videti, veliki broj zaštitnih carinskih mera u okviru carinske politike koje u određenoj meri doprinose zaštiti poljoprivredne proizvodnje i predstavljaju jednu zajedničku agrarnu politiku u cilju razvoja zajedničkog tržišta.

¹⁰ Đurovic, G., (2012), *Evropska unija unutar i Crna Gora-politika prosirenja*, AP Print, Podgorica, 50

¹¹ Prokopojevic, M., (2009), *Evropska unija-uvod*, Sluzbeni glasnik, Beograd, 203

2. Carinska politika Republike Srbije u oblasti poljoprivrede

Da bi zaštitila svoju poljoprivrednu proizvodnju RS uvodi dve posebne mere carinske zaštite u okviru carinske politike, a to su posebna dažbina pri uvozu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda i sezonska carina, koje se naplaćuju nezavisno od redovne carinske stope koja je propisana carinskom tarifom RS. Posebna dažbina pri uvozu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koja je propisana odlukom Vlade RS, donosi se krajem godine za narednu godinu.

Tabela 3: Odluka o plaćanju posebnih dažbina za mleko u prahu

Tarifna oznaka	Naimenovanje	Iznos u din/kg/lit/kom.	
		Za uvoz iz EU 2014	Osim za uvoz iz EU
1	2	3	4
0402	Mleko i pavlaka, koncentrovani ili sa sadržajem dodatog šećera ili drugih materijala za zaslađivanje:		
0402 10	- U prahu, granulama ili drugim čvrstim oblicima, sa sadržajem masnoće ne preko 1,5% po masi: -- bez dodatka šećera ili drugih materijala za zaslađivanje:		
0402 10 11 00	--- u ambalaži neto mase ne preko 2,5 kg	25,20	70,00
0402 10 19 00	--- ostalo -- ostalo:	25,20	70,00
0402 10 99 00	--- ostalo	25,20	70,00
	- U prahu, granulama ili drugim čvrstim oblicima, sa sadržajem masnoće preko 1,5% po masi:		
0402 21	-- bez dodatog šećera ili drugih materijala za zaslađivanje: --- sa sadržajem masnoće ne preko 27% po masi:		
0402 21 11 00	---- u ambalaži neto – mase ne preko 2,5 kg	19,60	70,00
0402 21 18 00	---- ostalo		
	ex sa sadržajem masnoće ne preko 11% po masi	25,20	70,00
	ex sa sadržajem masnoće ne preko 11% po masi ali ne preko 27% po masi	19,60	70,00

Izvor: Odluka o određivanju poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda za koje se plaća posebna dažbina pri uvozu i utvrđivanju iznosa posebne dažbine, Službeni glasnik Republike Srbije, br. 113/2013, uplaćuje se u budžet RS i predstavlja jednu vrstu dodatne carine, jer se naplaćuje pored redovne.

Posebnu dažbinu – prelevman, plaća privredno društvo ili preduzetnik pri uvozu poljoprivrednih proizvoda, odnosno naplaćuje se prilikom carinjenja robe i prema propisima koji važe na dan carinjenja. Ukoliko se poljoprivredni i pre-

hrambeni proizvod uvoze iz zemalja sa kojima RS ima potpisane sporazume o slobodnoj trgovini posebna dažbina naplaćuje se u skladu sa primenom tog sporazuma uz prilaganje odgovarajućeg uverenja o preferencijalnom poreklu robe (najčešće EUR – 1). Želja države je da se posebnom dažbinom zaštiti domaća poljoprivredna proizvodnja i prehrambena industrija od inostrane konkurencije.

Posebna dažbina za poljoprivredne i prehrambene proizvode – prelevman, plaća se samo za proizvode koji su navedeni u odluci koju je donela Vlada RS¹². Prema Tabeli 3, ukoliko se uvozi mleko u prahu sa sadržajem masnoće ne preko 1,5% po masti, bez dodatka šećera, u ambalaži ne preko 2,5 kg iz tarifne oznake 0402 10 11 00, onda se posebna dažbina - prelevman naplaćuje u iznosu 25,20 din/kg, ukoliko se roba uvozi iz EU, a ukoliko se uvozi iz drugih zemalja posebna dažbina iznosi 70 din/kg.

Sezonska carinska stopa određuje se odlukom Vlade RS¹³ i predstavlja jednu vrstu dodatne carine, kojom želi da se zaštiti domaća poljoprivreda, naročito u periodu kada ona u najvećoj meri proizvodi određene poljoprivredne proizvode. Sezonska carinska stopa naplaćuje se za određene poljoprivredne proizvode u određeno vreme po određenoj sezonskoj stopi koja ne može biti veća od 20%.

Tabela 4: Odluka o sezonskoj carinskoj stopi za grožđe i lubenice

Tarifni broj	Tarifna oznaka	Naimenovanje	Period u kome se naplaćuje sezonska carina	Osim za uvoz iz EZ (%)	Za uvoz iz EZ (%)
0806		Grožđe, sveže ili suvo:			
	0806 10	- Sveže:			
	0806 10 10 00	-- stono grožđe	od 15 jula do 1 novembra	20	20
	0806 10 90 00	-- ostalo	od 15 jula do 1 novembra	20	20
0807		Dinje, lubenice i papaje, sveže:			
		- Dinje i lubenice:			
	0807 11 00 00	-- lubenice	od 15 jula do 1 novembra	20	0

Izvor: Službeni glasnik Republike Srbije br. 27/10, 97/11

Ukoliko se u RS, prema Tabeli 4, uvozi sveže grožđe iz tarifne oznake 0806 10 10 00 u periodu od 15. jula do 01. novembra, naplatiće se sezonska carinska stopa, pored redovne carinske stope po carinskoj tarifi u iznosu od 20%, bez obzira da li se uvozi iz EU ili nekih drugih zemalja van EU; istovremeno, ukoliko se uvoze

¹² Odluka o određivanju poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda za koje se plaća posebna dažbina pri uvozu i utvrđivanju iznosa posebne poljoprivredne dažbine, Službeni glasnik Republike Srbije, br. 113/2013

¹³ Odluka o sezonskim carinskim stopama na uvoz određenih poljoprivrednih proizvoda, Službeni glasnik Republike Srbije, br. 27/10 i 97/11

sveže lubenice iz tarifne oznake 0807 11 00 00, pored redovne carinske stope po carinskoj tarifi, u periodu od 15. jula do 01. novembra naplatiće se sezonska carinska stopa u iznosu od 20% za lubenice koje se uvoze iz zemalja van EU, dok ukoliko se uvoze lubenice iz zemalja EU nema sezonske carinske stope.

Privredna društva i preduzetnici, ukoliko uvoze poljoprivredne proizvode iz zemalja EU, dužni su da prilikom carinjenja dostave uverenje o preferencijalnom poreklu robe EUR – 1 ili izjavu na fakturi, ako je roba manje vrednosti od 6.000 evra.

Sezonska carinska stopa pri uvozu određenih poljoprivrednih proizvoda koji su poreklom iz zemalja sa kojima je RS sklopila sporazume o slobodnoj trgovini, naplatiće se u skladu sa tim sporazumima. Sezonska carinska stopa naplaćuje se od privrednih društava i preduzetnika prilikom carinjenja, a sredstva ostvarena od nje uplaćuju se u budžet RS.

Da bi zaštitila poljoprivredu RS preduzima druge mere, kao što je donošenje Odluke o uslovima i načinu za smanjenje carinskih dažbina na određenu robu¹⁴, prema kojoj je prilikom uvoza smanjena carina na uvoz masti biljnog porekla iz tarifne oznake 1517 90 99 na 15%, a redovna carinska stopa iznosi 30%. Istovremeno, prilikom uvoza laktoznog sirupa i uljanih pogača primenjuje se stopa carine 0%, a za prerađeni duvan koji se koristi za sopstvenu proizvodnju Vlada RS odlučila je da se prilikom uvoza ne naplaćuju carinske dažbine, iako po carinskoj tarifi redovne carinske stope iznose 3% i 10%. Smanjenjem i ukidanjem pojedinih carinskih stopa RS želi da domaću proizvodnju učini konkurentnijom, kako na domaćem, tako i na inostranom tržištu.

U RS u 2005.g. postojale su izvozne subvencije za poljoprivredne i prehrambene proizvode koje su se kretale u rasponu od 5-20% od izvozne cene, a to je bilo regulisano posebnom Uredbom Vlade RS¹⁵. Međutim, danas ne postoje izvozne subvencije za poljoprivredne proizvode.

Na osnovu napred iznetog može se zaključiti da RS u okviru carinske politike primenjuje niz mera u cilju zaštite domaće proizvodnje. Neke od mera u ovom radu nisu ni spomenute, kao što je niz odluka koje se donose početkom godine radi smanjenja carine za određene vrste proizvoda kojih nema u dovoljnoj količini u našoj zemlji. Izvozne subvencije trenutno ne postoje u RS za poljoprivredne i prehrambene proizvode, što u velikoj meri otežava konkurentnost srpske poljoprivrede.

RS koristi mnogobrojne mere carinske zaštite u oblasti poljoprivrede, ali one se u velikoj meri razlikuju od mera koje u okviru carinske zaštite i carinske politike koristi EU, zato je neophodno da se preduzmu mere na usklađivanju carinskih politika u oblasti poljoprivrede.

¹⁴ Odluka o uslovima i načinu smanjenja uvoznih dažbina za određenu robu, odnosno za izuzimanje određene robe od plaćanja carinskih dažbina u 2014.g., Službeni glasnik Republike Srbije, br. 106/2013

¹⁵ Uredba o korišćenju sredstava za podsticaj izvoza poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, Službeni glasnik Republike Srbije, br. 3/2005

3. Usklađivanje carinskih mera u oblasti poljoprivrede Republike Srbije i EU

EU je formirana kao carinska unija sa osnovnim ciljem da se između članica omogući slobodno kretanje robe bez naplate carine i ostalih dažbina. Sve zemlje članice EU morale su da usklađuju svoje nacionalne carinske politike sa jedinstvenom carinskom politikom EU. Države koje žele da postanu članice EU moraju svoje nacionalne carinske politike da usklade sa carinskom politikom EU, što je samo jedan od uslova za prijem u članstvo u EU. U sadašnjem trenutku mere carinske politike u oblasti poljoprivrede razlikuju se između RS i EU, jer koncept carinske zaštite koju koristi EU u oblasti poljoprivrede je sveobuhvatniji i omogućava zaštitu domaće poljoprivredne proizvodnje u celosti, dok je koncept carinske zaštite u oblasti poljoprivrede koju koristi RS prevaziđen i potrebno ga je reformisati, odnosno prilagoditi standardima koje ima EU.

U EU postoji posebna komisija koja prati kretanje cena poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda i koja prema vremenskom periodu u toku godine određuje visinu uvozne cene određenog proizvoda, a u zavisnosti od vremenskog perioda za određene poljoprivredne proizvode određuju se različite stope carine, kao i dodatna carina. Komisija je sastavljena od stručnih ljudi koji prate kretanje cena poljoprivrednih proizvoda na svetskom tržištu i na osnovu njih određuje carinsku politiku u oblasti poljoprivrede.

U RS ne postoji posebna komisija koja određuje cene poljoprivrednih proizvoda, tako da su carinski službenici prepušteni sami sebi u pokušaju utvrđivanja carinske vrednosti poljoprivrednih proizvoda, a u toku godine redovna stopa carine za poljoprivredne proizvode je uvek ista. U RS postoje sezonske carinske stope i posebno poljoprivredna dažbina, koje u posebnom obliku ne postoje u EU, a njihova naplata zavisi od prijavljene vrednosti prilikom uvoznog carinjenja poljoprivrednih proizvoda.

EU je u okviru zajedničke carinske tarife donela niz Aneksa kojima je regulisala visinu carina i dodatnih carina u oblasti poljoprivrede, tako da su veoma značajni Aneksi 1, 2 i 7 zajedničke carinske tarife, a u carinskoj tarifi RS u normativnom delu nema posebnih Aneksa ili propisa koji regulišu oblast poljoprivrede.

U zajedničkoj carinskoj tarifi EU u normativnom delu doneta su određena posebna objašnjenja i instrukcije koje cene treba primeniti kod pojedinih žitarica, što u carinskoj tarifi RS nije posebno određeno u normativnom delu carinske tarife.

Izvozne subvencije EU su raznovrsne u oblasti poljoprivrede i još uvek se izdvajaju velika sredstva za razvoj poljoprivrede i ruralnih oblasti, dok RS veoma malo sredstava izdvaja za razvoj poljoprivrede, a poslednjih godina ukinula je izvozne subvencije, što u mnogome utiče na konkurentnost srpske poljoprivrede i njenih proizvoda.

RS svake godine usklađuje carinsku tarifu sa carinskom tarifom EU, ali samo u njenom nomenklaturnom delu, odnosno u delu određivanja tarifnih oznaka robe po carinskoj tarifi i tu je postignuta usklađenost 95%. Međutim, u normativnom delu carinske tarife RS i EU se u mnogome razlikuju.

Ukoliko želi da u celosti uskladi carinsku politiku u oblasti poljoprivrede sa EU, RS mora prevashodno ukinuti pojedine zakonske propise, kao što su Odluka o posebnoj poljoprivrednoj dažbini, Odluka o sezonskoj carinskoj stopi, Odluka o smanjenju carinskih dažbina za određenu robu i sl.

Mora se napomenuti da će RS ulaskom u EU morati da 75% naplaćene carine uplaćuje u budžet EU, a 25% ostaje zemljama članicama EU, tako da se značajna sredstva neće uplaćivati u budžet RS, što će onemogućiti srpskim poljoprivrednicima da traže iz fonda EU sredstva za subvencionisanje poljoprivredne proizvodnje.

Ukoliko RS želi da uskladi carinsku politiku u oblasti poljoprivrede sa EU, može da u celosti prihvati normativni deo zajedničke carinske tarife EU i da je uključi u normativni deo carinske tarife RS, zato što RS ne raspolaže dovoljnim kapacitetima da formira komisiju koja će pratiti cene poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u svetu. Usklađivanjem zakonskih propisa u oblasti carinske tarife, usklađivanjem mera carinske politike u oblasti poljoprivrede RS i EU, stekao bi se jedan od uslova za prijem RS u EU.

Zaključak

EU ne želi da primi u svoje članstvo nove zemlje članice koje nisu uskladile nacionalne propise sa propisima EU. Osnov EU čini zajedničko tržište, a značajna komponenta zajedničkog tržišta je carinska unija. Sve zemlje članice EU sprovode zajedničku carinsku politiku, tako da i eventualne nove članice EU moraju svoju nacionalnu carinsku politiku da usklade sa carinskom politikom EU.

U želji da postane članica EU, RS mora svoju carinsku politiku da uskladi sa carinskom politikom EU. Značajna oblast kako za RS, tako i za EU, predstavlja poljoprivredu. RS i EU primenjuju različite carinske zaštite za poljoprivredne i prehrambene proizvode prilikom uvoza.

Carinska politika u oblasti poljoprivrede EU i RS se u velikoj meri razlikuje, što uslovljava RS da preduzima mere na usklađivanju svoje carinske politike u oblasti poljoprivrede sa carinskom politikom EU, jer RS primenjuje određene mere carinske zaštite, kao što su poljoprivredne dažbine i sezonske carinske stope, što se u EU ne koristi, već se primenju složenije i jasnije mere carinske zaštite.

RS već duži niz godina usklađuje carinsku tarifu sa zajedničkom carinskom tarifom EU i u dobroj meri uskladila je nomenklturni deo carinske tarife, ali velika razlika postoji u normativnom delu carinske tarife RS i EU, što zahteva da RS u celosti prihvati sve Aneксе koji postoje u normativnom delu zajedničke carinske tarife EU, a to bi dovelo do ukidanja pojedinih podzakonskih akata kao što su Odluka o posebnoj poljoprivrednoj dažbini, Odluka o sezonskim carinskim stopama i sl. Usklađivanjem carinskih propisa uskladile bi se carinske politike RS i EU i tako bi se stvorio jedan od uslova za prijem RS u EU.

RS mora svoju carinsku politiku u oblasti poljoprivrede u celosti uskladiti sa carinskom politikom EU, što podrazumeva primenu zajedničke carinske tarife EU u celosti i pristupanje zajedničkom tržištu EU, primenu svih mera carinske zaštite u oblasti poljoprivrede koju primenjuje EU. Usklađivanjem carinske politike u oblasti poljoprivrede RS bi stekla jedan od uslova za prijem u EU.

Proces usklađivanja carinskih i drugih propisa između RS i EU je dugotrajan proces koji u proseku traje od 5 do 7 godina. RS mora u velikoj meri da angažuje ljudske resurse kako bi uskladila carinske i druge propise sa EU.

Literatura

- Božić, M., (2002): *Ekonomska politika*, GIP Bonafides Nis
- Đurović, G., (2012): *Evropska unija unutar i Crna Gora-politika prosirenja*, AP Print, Podgorica
- Lynggard, K., (2006): *The Common Agricultural Policy and Organic Farming*, Oxfordshire, CAB Publishing, CAB International
- Memišević, S., (2014): *Zajednička poljoprivredna politika Evropske unije: symbol integracije Starog kontinenta*, Direkcija za evropske integracije, Sarajevo
- Official Journal of the European Union, L 304/31, 10.2012.g.
- Odluka o određivanju poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koje se plaća posebna dažbina pri uvozu i utvrđivanju iznosa posebne poljoprivredne dažbine, Službeni glasnik Republike Srbije, br. 113/2013
- Odluka o sezonskim carinskim stopama na uvoz određenih poljoprivrednih proizvoda, Službeni glasnik Republike Srbije, br. 27/10 i 97/11
- Odluka o uslovima i načinu smanjenja uvoznih dažbina za određenu robu, odnosno za izuzimanje određene robe od plaćanja carinskih dažbina u 2014.g., Službeni glasnik Republike Srbije, br. 106/2013
- Poulain, A., (2011): *Rethinking EU Budget*, Bussiness for New Europe, London
- Prokopojević, M., (2009): *Evropska unija-uvod*, Službeni glasnik, Beograd
- Ristić K., Ristić Z., (2012), *Javne finansije EU-poreska i budžetska politika*, Etnostil, Beograd
- Samardžić, S., (1998): *Evropska unija kao model nacionalne zajednice*, Institut za evropske studije, Beograd
- Ugovor o osnivanju EEZ, Celex br. 11957/E
- Uredba o korišćenju sredstava za podsticaj izvoza poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, Službeni glasnik Republike Srbije, br. 3/2005
- Vranješ, M., (2012): *Carina i carinska politika u funkciji regionalnih ekonomskih integracija: Primer Evropska unija*, Zbornik radova Pravnog fakulteta Novi Sad, vol.46 br., Futura, Novi Sad, str. 101-117

MR. ĐURICA NIKOLIĆ

Customs Administration of the Republic of Serbia, Nis Customs Office

HARMONIZATION OF CUSTOMS POLICY OF THE REPUBLIC OF SERBIA IN THE FIELD OF AGRICULTURE AS A CONDITION FOR ACCESSION TO THE EUROPEAN UNION

The European Union wants to expand its market in order to qualify their products, and one way is to carry out the admission of new member states into the European Union. Some Balkan countries that are also used to be the former Yugoslav Republic want to become a full member of the European Union. In order to become an inclusive member, the Republic of Serbia must adjust economic, foreign trade, customs, security and other policies. The aim is to indicate how and in which way to harmonize customs policy of the European Union and of the Republic of Serbia. Comparing the tariff policy in the field of Agriculture of the Republic of Serbia and the European Union we want to point out the similarities and differences in the measures of protection of domestic agriculture in the Republic of Serbia and in the European Union, with the desire the Republic of Serbia, as far as possible, harmonize customs policies in the field of agriculture with policy of the European Union, in order to, among other conditions, allow for accession to the European Union. The process of harmonization is time consuming, requires knowledge, skill and expertise of the people at the Ministry of Finance and the Customs Administration. It is very important that all the recommendations given by the competent bodies of the European Union are implemented in a timely manner by the Republic of Serbia.

Keywords: *customs policy, customs tariffs, customs, agriculture*